

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Tractatus Secundus De Absolutione Sacramentali. Cum varijs tam
Mißionum, quàm aliorum Facultatibus, & Privilegijs, & Casibus reservatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

TRACTATUS SECUNDUS

DE

ABSOLUTIONE
SACRAMENTALI.

*Cum varijs tam Missionum, quam Alio-
rum Facultatibus, & Privilegijs,
& Casibus reservatis.*

Proestatem Ordinis, & Absolutio-
nis in Sacramento Pœnitentiæ à
Christo institutam esse, & penes
Sacerdotes in Ecclesia Romana in-
violabili successione permanere pro-
bavimus suprà in Pœnitentijs *part. 1. tract. 2.*

Hinc autem scientiam ad illius muneris usum
proximè requisitam tradere intendimus ante
alia Sacramenta, quoniam, præ cæteris, Sa-
cramenti Pœnitentiæ assiduus est in Ecclesia
usus, & plurima ad praxim necessaria huc
oportunè reducenda occurrunt.

CAPUT PRIMUM.

De Jurisdictione requisita ad Absolutionem
Sacramentalem.

Disputant Theologi argumentis utrimque probabilibus, an Episcopis competat sua Jurisdictio jure divino, an Ecclesiastico. Nos hic in ordine ad praxim statuimus primò, Pontificem Romanum immediatè à Christo accipere Jurisdictionem sive potestatem ligandi ac solvendi in omnes Christi fideles, etiam in hæreticos per Baptismum Ecclesie mancipatos. Secundò, Episcopos, & quoslibet alios Præsules, ac sacerdotes, omnem quam habent jurisdictionem mediatè à Christo, immediatè à Pontifice derivare, qui potest illam conferre, auferre, limitare: his positis.

Dico primò; Vt Sacerdos legitimè consecratus possit validè à peccatis absolvere, præter potestatem Ordinis, requiritur etiam potestas Jurisdictionis, & in plerisque Approbatio Ordinarij. Nam sine his Ordo tantum confert Sacerdoti potestatem absolvendi remotam, absque determinatione ad certas personas, quas possit tanquam suos subditos absolvere. *Jurisdictio* enim Confessarij est potestas, quæ in foro conscientie in alterum tanquam subditum obtinetur.

2. In tribus tamen casibus quivis Sacerdos jurisdictionem obtinet, ut à peccatis absolvat, ex perpetua Ecclesie consuetudine. Primò, in articulo mortis ab omnibus peccatis validè absolvit. Secundò, Si Confessio sit de mortalibus à quibus antea pœnitens absolutus fuerat. Tertiò, Si

Si Confessio de solis venialibus instituat. Cum hoc tamen discrimine, quod secundam, & tertiam facultatem Ecclesia auferat Sacerdoti excommunicato, denunciato, & notorio percussori Clerici; primam autem omnibus relinquat, ne quis in extremo articulo hujus Sacramenti beneficio destituatur. Adde insuper, quod Sacerdos simplex non approbatus, si absoluat à peccatis venialibus extra necessitatem, illicitè videatur procedere propter Decretum Innocentii XI. circa Communionem quotidianam in fine.

3. Dico secundò. Jurisdictio in foro penitentia, alia est *Ordinaria*, quæ ratione officii, quo fungitur, alicui competit. Alia est *Delegata*, quæ non vi officii, sed ex Ordinarii concessione alicui communicatur. Jurisdictionem Ordinariam habet Summus Pontifex in omnes Christi fideles: Episcopus & ejus Vicarius in omnes ad suam Dioccesim pertinentes: Praelati regulares exempti in suos subditos: Parochi in omnes, qui in sua parocia habent domicilium, vel quasi domicilium.

Ad constituendum in aliquo loco domicilium, vel quasi domicilium, & animus, & factum requiritur. Animus consistit in proposito permanendi in loco ad tempus anni non exiguum, factum in actuali habitatione.

Qui in duobus locis domicilium habet, censetur habere duas Parochias; ideòque potest in alterutra pro libitu Sacramenta suscipere. Si tamen habeat quasi domicilium in Diocesi à loco propriae habitationis diversa, non poterit Ordines sacros suscipere ab alio quàm Episcopo proprii domicilii.

4. Vagabundi, qui nullibi versantur cum ani-

206 Pars 3. tract. 2. cap. 1. De Jurisdictione &c.
animo magnâ anni parte permanendi, ubique
forum fortiuntur; ac proindè possunt cuius Pa-
rocho, & Exposito confiteri.

Peregrini autem, qui suum alibi habent do-
micilium, dum absunt à sua parochia, possunt
alteri Sacerdoti exposito confiteri, & Euchari-
stiam suscipere, etiam tempore paschali: idque
ex tacita Ordinariorum voluntate, communi
consuetudine confirmata, uti hic testatur *Lay-
man.* aliique. Tenentur tamen testimonium
annuæ Confessionis, & Communionis suo Pa-
rocho id postulanti exhibere.

5. Dico tertio. Qui habet ordinariam jurif-
dictionem à peccatis absolvendi, potest eam
alteri Sacerdoti delegare. Delegatus autem non
potest alterum subdelegare. Ratio hujus est,
quia delegato tantum conceditur facultas ex-
ercendi jurisdictionem quoad suam personam;
ergo si alteri eam committat, suam facultatem
excedit: Sicut usufructus jus habet utendi re ad
usum concessâ, sed non alteri ejus usum con-
cedendi: hoc enim jus ad proprietarium per-
tinet.

Excipe primò, nisi specialiter delegato con-
cedatur ut possit subdelegare, uti communiter
fit in delegato Pontificis, accedente partium
consensu. Nisi fortè personæ delegatæ specia-
lis industria electa esse videatur, uti fieri so-
let in causis gravioribus v. g. matrimonialibus,
quas Curia Romana ferè solis Episcopis vel eor-
um Officialibus committere solet.

Excipe secundò, nisi alicui demandata sit u-
niversitas causarum, ita ut quasi ordinario ma-
nere fungatur in causis omnibus certi generis,
aut certo loco judicandis. Hinc resolvit *Henri-
quez*, aliique, si Episcopus Parocho, vel Pro-
vincialis

vincialis suo Guardiano deleget facultatem absolvendi subditos à casibus reservatis, illos posse hanc facultatem alteri delegare ad certum casum reservatum, vel ad certam personam absolvendam.

6. Si alicui committatur vicarium Officium, cui jurisdictione annexa est, v. g. officium Parochi absentis, vel nondum in Sacerdotem consecrati, potest ille Vicarius unam vel alteram causam alteri subdelegare, sed non integram officii executionem. Nisi fortè alicubi consuetudo, & consensus Parochi delegantis permittat id non minus à delegato quàm ipso Parocho præstari.

7. Dico quarto. Ad jurisdictionem alteri conferendam non sufficit rati habitio in futurum sperata: Neque consensus pro præsentem rationabiliter præsumptus, si dum absolveret reipsa non adfuit. Ratio horum est; quia ad valorem Absolutionis requiritur ut Sacerdos eam conferens habeat actualem jurisdictionem in penitentem; in utroque autem casu, tempore Absolutionis deest actualis jurisdictione, quæ non habetur sine alterius consensu per signum externum cognito & declarato. Ac proinde Sacramentum Pœnitentiæ, cum fuerit semel invalidum, non potest per subsequentem consensum convalescere. Aliud est in cæteris Sacramentis, ad quorum validam administrationem consensus Ordinarii non requiritur, excepto Sacramento Matrimonii.

8. Confessarii Ordinum mendicantium accipiunt jurisdictionem in foro conscientie, non ab Episcopo, sed à Summo Pontifice, accedente Prelatorum suorum consensu, ad absolvendum omnes Christi fideles sæculares intra limites

tes

208 Pars 3. tract. 2. cap. 1. De Jurisdictione &c.
tes sibi praescriptos. Ille autem consensus in
Missionibus, & itineribus ordinariè pro con-
cesso supponitur, ubi non obstat alia aliquorum
Ordinum consuetudo.

9. Dico quintò. Facultas audiendi Confes-
siones, aut absolvendi à casibus reservatis, per
mortem concedentis non expirat. Ratio, quia
facultas illa est gratia, & beneficium actu con-
cessum: gratiam autem & beneficium Princi-
pis decet esse mansurum Reg. 16. in 6. Undè in
praxi videmus Sacerdotem in cooperatorem à
Parocho assumptum, eo defuncto pergere in ad-
ministracione Officii, quamdiu à novo Paro-
cho non removetur.

10. Facultas autem delegata ad jurisdic-
tionem contentiosam in foro justitiæ, morte dele-
gantis extinguitur, si delegatus ea jurisdic-
tione nondum uti inceperit. Ratio, quia jurisdic-
tione delegata ad justitiæ, habet rationem manda-
tati, non autem gratiæ, & beneficii, manda-
tum autem expirat morte mandantis, quando
non involvit gratiam in favorem alicujus tertii
absolutè concessam.

11. Sacerdos cum jurisdictione tantùm du-
bià illicitè absolvit, nisi urgente necessitate: ad-
jectâ tunc conditione, *in quantum possum*, &
admonito penitente ut iterùm confiteatur ali-
cui certam jurisdictionem habenti. Expedi-
tem, ut tali casu penitens veniale aliquod adji-
ciat in quod absolutio certò cadat validè & di-
rectè, in cætera saltem indirectè.

12. Si tamen ex ratione verè probabili resol-
vat se jurisdictionem in peccata penitentis ha-
bere, licitè absolvere tradit Suarez, Præposi-
tus, Lugo de penit. disp. 19. num. 49. Ratio,
Quia sic est practicè certus de actione licita: &
ple-

plerumque Pontifex pro eo casu facultatem, & jurisdictionem impertit. Id enim præstat Pontifex primò, quando error communis conjunctus est cum titulo colorato sive præsumpto: verbi causa, dum aliquis passim putatur esse Pastor, qui verè talis non est ob censuram vel alium defectum, vel si Parochus exponat Sacerdotem non approbatum, qui publicè approbatus existimatur. 2. Quando aliquis ex consuetudine, præscriptione, aut bonâ fide absolvit, & nescit potestatem suam esse revocatam, uti cum plerisque docet *Sylvius, Navar. Vasq. Sanchez. Malder Divina p. 1. t. 13. r. 1.* 3. Quando pro jurisdictione Confessarii satis aliis constat stare *Doctorum* sententiam verè probabilem. Nam in his casibus propter communem pœnitentium utilitatem Ecclesia confert jurisdictionem, & supplet occultum ejus defectum, si aliquis fortè subesseret, uti docet *Suar. Card. Lugo, Diana part. 3. t. 4. r. 22. &c.*

QUÆRES, An in partibus hæreticorum Missionarii etiam Regulares habeant jurisdictionem aut facultatem administrandi Pastoralia, ut est Baptismus, Extrema Unctio, Matrimonium?

De hac quaestione, quia facilè non est aliquid breviter & universaliter pronunciare, Ex multis quæ ad manum sunt Pontificum Decretis tantum profero Bullam Urbani VIII. quæ incipit, *Salvatoris*, missam ad Clerum, & Religiosos missionarios in Provinciis confœderatis. Quam etiam Alexander VII. recentius confirmavit per Breve datum die 20 Septemb. 1656. In prædicta Bulla §. 1. concedit Regularibus ut simul cum Sacerdotibus sæcularibus Sacramenta Pastoralia administrare possint, sine aliqua

210 Pars 3. tract. 2. cap. 1. De Iurisdictione &c.
aliqua restrictione ad casus necessitatis, vel de-
pendentia ab illis, sed æqualiter.

Et §. 2. ut nullus ex sæcularibus Sacerdotibus aliquem Regularium, neque aliquis Regularium aliquem Sacerdotum sæcularium in ob-
cundis muniis Ecclesiasticis vel administrandis
Sacramentis impediatur, sed pariter mutuo amo-
re concurrant in salutem animarum procuran-
dam. apud Veyss. f. 47.

Sic enim Pastores annuent Regularibus tan-
quam sociis, ut mutuâ ope trahant secum A-
postolicum rete ad salutem animarum in pro-
celloso Missionum mari expansum, sed sedulo
cavendum ne hoc rete ullibi per trahentium dis-
cordiam rumpatur.

CAPUT II.

De Approbatione Confessarii.

1. **C**onstat ex Trid. Sess. 23. cap. 15. de re-
form. Approbationem Ordinarii requiri
in Sacerdote, ut validè possit audire Confessio-
nes sæcularium; etiam Sacerdotum, non ta-
men Regularium: possunt enim hi confiteri cui-
vis Sacerdoti, etiam non approbato, quem
Prælati illis secundùm leges sui Ordinis consti-
tuit. Quia cùm Tridentinum de solis Sæculari-
bus mentionem faciat, non censetur in hoc cir-
ca Regulares aliquid innovasse.

2. Qui constituitur Parochus, aut obtinet
beneficium, cui animarum cura annexa est,
non indiget aliâ Approbatione. Si tamen Pa-
rochus Officium illud aut beneficium reliquit,
non poterit sine nova Approbatione Confessio-
nes excipere.

3. Non

3. Non licet Episcopo Sacerdoti idoneo sine
iusta causa Approbationem denegare, *Vasq-
Bonac. Sanc. Lugo.* Ratio est, quia *Approbatio* non
est gratia arbitraria, sed est testificatio authen-
tica de aptitudine personæ, ut illi ad Confessio-
nes audiendas iurisdictio conferatur; ergo cum
Sacerdotes ad illud munus sint ordinati, non
possunt sine injuria ab eo repelli, si debitâ do-
ctrinâ, & prudentiâ instructi inveniantur.

4. Si tamen Sacerdos idoneus etiam injustè
reprobatus fuerit, non potest validè à peccatis
absolvere. Quia negatio injusta Approbationis
non est Approbatio, Tridentinum autem ad
validam à mortalibus absolutionem Ordinarij
Approbationem requirit, *non obstantibus*; inquit
Privilegiis.

5. Decent tamen Theologi non pauci, ut
Navar. Laym. Diana Episc. Si Regulares manifestè
idonei repellantur, posse nihilominus ex vi Cle-
mentinæ §. *Statuimus*, ad Confessiones audien-
das exponi. Quia clausulâ derogatoriâ generali
(qualis est illa Tridentini) non tollitur privile-
gium speciale clausum in corpore juris, si ob
specialem rationem exceptum videri possit, de
quo fusiùs *Diana tom. 2. t. 2. r. 24.* Derogatio-
nem Urbani VIII. in oppositum annotat Lugo
de pan. disp. 22. n. 29. Et quoad confessionem
Paschalem id reprobatur Alex. VII. in prop. 13.
Ex cujus reprobatione sequitur etiam, juxta di-
ctâ part. 3. tract. 1. quæst. 18. in fine, talem
Regularem tempore paschali non posse exponi
ad audiendum sæcularium Confessiones.

6. Potest Episcopus, si clara & iusta subsit
causa, Approbationem semel à se concessam
revocare, aut si res id postulat novum Sacer-
dotis approbati examen instituire. Quia jus ha-
bet.

212 Pars 3. tract. 2. cap. 2. De Approbatione Conf.
bet, ut animarum sibi commissarum saluti se-
curius consulat. *Suar. Lugo &c. de quo supra*
tr. 1. q. 17.

7. Regulares debent approbari ab Episcopo
loci, in quo degunt. Quia quoad hunc actum
illius subditi censentur.

8. Cùm Approbatio non sit actus Ordinis,
Episcopus potest illam conferre per Vicarium,
vel alium quemvis deputatum.

9. Examen in ordine ad Approbationem non
est absolutè necessarium, modò aliundè de Sa-
cerdotis aptitudine ad Confessiones audiendas
prudens iudicium formari possit.

10. Approbatio concedi potest cum restri-
ctione ad certum genus personarum, certum
locum, & tempus, quando iusta causa occur-
rit, etsi id neget *Vega*.

11. Non videtur modò probabile ab uno E-
piscopo approbatum, in quavis alia Dioecesi
sine novâ Approbatione validè absolvere. De-
cretum Urbani VIII. in oppositum extat apud
Card. Lugo de penit. disp. 21. sect. 2. num. 29. Non
enim tenetur Episcopus stare iudicio cuiusvis
alterius Ordinarii pro sua Dioecesi, in qua pos-
sunt esse difficultates aliis non communes. Si ta-
men Episcopus tantum ostendat se esse conten-
tum aliorum Approbatione, Sacerdos aliâ non
indigebit; sin minus, invalidè absolvet. De
hoc plura supra part. 3. tr. 1. quæst. 17.

QUÆRITUR porrò pro Missionariis: An Pa-
rochus, aut alius, ob magnum populi ad se
concursum, possit ad audiendas Confessiones
sibi adsciscere aliam Sacerdotem non approba-
tum?

Respondeo negativè, uti docet *Sancius, Fe-
gund. aliique* ex declaratione *Card. Quamvis con-*
trarium

Part 3. tract 2. cap. 2. De Approbatione Conf. 213
trarium tradant nonnulli cum *Ledasma*, apud
Dianam p. 3. tr. 4. resol. 146. Possunt tamen alios
Parochos in cooperatores advocare.

Formula Approbationis quando in scriptis
conceditur hæc ferè esse solet. N. Dei & Apo-
stolicæ Sedis gratia Episcopus Diocesis N. Di-
lecto nobis in Christo (*nominatur approbandus*) sa-
lutem in Domino. Ut per Diocesim nostram,
de consensu eorum quorum interest, Verbum
Dei prædicare, ac Christi fidelium Confessio-
nes excipere, eosque mediante salutari peni-
tentiâ in foro conscientie à peccatis suis (*additur*
aliquando) etiam à casibus nobis reservatis, ab-
solvere liberè ac licitè possis, & valeas, Tibi
facultatem & licentiam per præsentem (*additur*
aliquando) ad revocationem nostram duraturas,
concedimus, & elargimur. Datum &c. addito
sigillo, nomine Ordinarii, & Secretarii.

CAPUT III.

*De impedimentis Absolutionis per Reservationem,
& Censuram &c.*

Scire debet quis Sacerdos tam secularis
quam regularis, etsi sit approbatus, &
ad audiendas Confessiones legitimè expositus,
variâ esse peccata mortalia, à quibus non possit
absolvere ratione Censuræ, aut reservationis
annexæ. Tenetur proindè Sacerdos antequam
Confessarii munus exerceat, sibi comparare no-
titiâ talium peccatorum, censurarum, ac re-
servationum: & in promptu habere præxim in-
illis penitentem dirigendi, & ad alium pro Ab-
solutione remittendi: quæ omnia in ejus com-
modum

214 Pars 3 tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
modum pro instituta brevitate hic expone-
mus.

2. Peccata mortalia (quæ sola reservantur) alia sunt reservata Summo Pontifici, alia Episcopis, alia variorum Ordinum Prælati respectu suorum subditorum, quæ ipsi, præcipuè ex suis constitutionibus, scire debent.

3. Quando in Confessione occurrit peccatum, quod scitur esse reservatum, vel alium, qui noscitur habere potestatem à tali peccato absolvendi: suadet tamen charitas ut ipse potius Confessarius Superiorem accedat, ut veniam absolvendi ab eo obtineat, tacitâ tamen personâ, & peccato quod in Confessione audivit.

4. Si Superior adiri non possit, & in præsentia sit causâ urgens v. g. periculum infamiae aut scandali ex omissione Confessionis, aut Communionis, poterit inferior à reservatis absolvere, admonito pœnitente de onere se postea Superiori sistendi. Quod etiam fieri potest etiam si illud peccatum censuram reservatam annexam haberet. *Regim. Angel. V. Confessio. n. 10. aliquo.*

5. Peccet Superior, qui absque legetima causa difficilem se præbet Confessario petenti facultatem absolvendi ab aliquo casu reservato: quia reservationem reddit magis gravem & odiosam quam Ecclesia velit.

6. De Confessario ad Regularium Confessiones deputato constat, si Superior ei facultatem neget, posse illum pro ista vice pœnitentem absolvere, si ipse judicet facultatem illam concedi debere: de quo adfertur declaratio Clement. VIII. & Bulla Urbani VIII. apud C. Lugd. de pen. disp. 20. sect. 4. Idem licere si facultas negetur viro Religioso pio, docto, ac prudenti, etiam

Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c. 215
et si non sit ex designatis Regularium Confessariis, ut probabile tradunt 7. Authores apud *Quintan. tract. 3. sing. 11.* Nota etiam ex *Suar. Diana p. 3. t. 2. resol. 26.* Regulares posse pro una vice à reservatis absolvi sine suorum Superiorum facultate, plures vix reperio.

7. Certum tamen est quando ex casu reservato, grave malum communitatis, aut aliorum scandalum timetur, posse Superiorem negare Absolutionem, donec pœnitens per se, vel Confessarium præbeat Superiori sufficientem notitiam ad illud malum evitandum, quod si nec hoc modo, nec aliter velit remedium adhibere, ob hanc culpam, tanquam ad Absolutionem indispositus, repelli debet.

8. Qui ignorat peccatum suum esse reservatum, aut Sacerdotem carere potestate absolvendi, si interim bonâ fide confitetur, validam suscipit Absolutionem: tenetur tamen errore cognito comparere coram alio, cui peccatum illud non est reservatum. *Reginal. Busen. Prepositus* aliique.

9. Si Confessario verè sit probabile peccatum pœnitentis non esse reservatum, valebit Absolutio, et si à parte rei reservatum fuisset, uti patet ex *Diana p. 9. t. 9. r. 29.*

10. Qui confitetur Sacerdoti habenti potestatem ordinariam, aut etiam delegatam ad absolvendum à reservatis, & sine sua culpa oblitus est exponere peccatum aliquod reservatum, potest postea illud confiteri Sacerdoti inferiori, & ab eo validè absolvi. Quia in priori Absolutione sublata est reservatio per Sacerdotem, qui potuit illam auferre. *Præp. Merat. Busen. Diana p. 4. t. 4. resol. 124.*

11. Si post debitum examen Confessarius positivè

216 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
fitivè dubitet, an pœnitens lapsus sit in mortale
reservatum, cum probabile sit peccatum de
quo sic dubitatur non habendum pro reserva-
to, poterit pœnitentem ab eo absolvere. Idem
dicendum etsi dubium sit negativum, id est, in
quo pro neutra parte rationes occurrunt, pro-
babiliter docet *Suar. Hurt. Henriq. Filluc. Bonac.*
Card. Lugo de pœnit. disp. 29. sect. 2.

12. Quoad censuram suspensionis, illa non im-
pedit à percipienda Absolutione Sacramentali.
Suspensio enim est censura quâ Clericus prohi-
betur ab usu Ecclesiastici Officii, vel beneficii,
vel ab utroque simul; perceptio autem Absolu-
tionis non est usus Officii, aut beneficii. Inva-
lidè tamen confertur Absolutio à suspensio non
tolerato tam quoad Ordinem, quam quoad ju-
risdictionem; & ipse conferendo contrahit in-
super irregularitatem. Si autem sit suspensus
toleratus, probabile est ei licitum esse absolve-
re, si se non ingerat, sed ab aliis ob utilitatem
propriam ad hoc requiratur. *Henriq. Laym. hic*
cap. 4. n. 17. Bonac. d. 3. p. 4. n. 4.

13. Interdictum quoque Absolutionem Sacra-
mentalem non impedit in foro interno, imò ne-
que Administrationem Sacramenti Pœnitentiæ,
Baptismi, & Confirmationis: exceptis iis, qui
Interdicto causam dederunt, etiam consilio,
auxilio, favore. Cum enim omnes Clerici so-
leant in eodem loco subesse Interdicto, non po-
tuerunt ob communem utilitatem ea Sacra-
menta omnibus prohiberi.

14. Irregularitas non est censura, nec obicem
ponit in ordine ad suscipiendam Absolutionem
Sacramentalem. Sed est tantum impedimen-
tum Canonicum in ordine ad susceptionem sa-
crorum Ordinum, aut usum susceptorum: quod
aliquando

aliquando ex delicto v. g. ex homicidio, aliquando tantum ex defectu naturali v. g. ex carentia sinistri oculi, vel ex defectu natalium provenire potest. Tollitur autem ab habente potestatem non per Absolutionem, sed per dispensationem, hac vel simili formâ; *Dispenso tecum in irregularitate quam ob hanc N. causam incurristi.* Irregularitates singulæ, cum earum expositione tractantur infra cum Sacramento Ordinis §. ultimo.

15. *Excommunicatio* verò cum sit censura per quam quis privatur Communione Ecclesiæ, impedit valorem Absolutionis, & licitum usum aliorum Sacramentorum tam passivum, quam etiam activum. Nisi aliquando excuset ignorantia invincibilis, vel metus mortis, infamiæ, gravis jacturæ bonorum &c. Nam censura, cum sit quasi Lex Ecclesiastica, non obligat cum tanto rigore & incommodo. Casus ex quibus incurritur excommunicatio referuntur cap. sequenti.

16. Quando autem Confessarius facultatem habet absolvendi à peccato reservato, quod annexam habet excommunicationem, debet pœnitentem primò eximere à vinculo excommunicationis, & postea à peccato absolvere. Quia cum peccatum soleat esse Pontifici reservatum ratione tantum excommunicationis annexæ, debet hæc prius esse sublata, ut Absolutio à peccatis validè conferatur.

FORMULA Absolutionis à Censura in foro conscientiæ hæc communiter usurpari solet. *Ego te absolvo à vinculo v. g. excommunicationis, suspensionis &c. quam incurristi propter hanc causam N. (si sit excommunicatus additur) & restituo Te Sacramentis Ecclesiæ, & Communioni fidelium, (si*

Tom. II.

K

fit

218 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
sit suspensus) executioni tuorum ordinum, vel officio-
rum, vel beneficiorum: In nomine Patris, & Filii, &
Spiritus sancti. Amen.

QUÆRES, A quo possit ferri Censura, &
quis modus requiratur?

RESP. Censuram ferre potest solus Superior
Ecclesiasticus, habens in foro externo jurisdic-
tionem sive ordinariam, sive delegatam. Ut
censura lata sit *valida*, præter legitimam feren-
tis jurisdictionem, debet servari substantialis
ordo iudicii, quando non à jure, sed ab ho-
mine fertur censura per sententiam particula-
rem. Primò itaque requiritur ut citetur Reus,
& moneatur sub comminatione censuræ; quia
aliàs non est contumax, nisi recuset obtempe-
rare. 2. Necessaria est à parte rei justa causa
de qua reus sit convictus: vel causa quæ effi-
non subsistat, à parte rei tamen satis probata
fuit secundum allegationes fori externi: & in
hoc casu etiam innocens debet censuram obser-
vare in foro externo ad scandalum evitandum.

Ut autem censura sit *licita*, monitio Canoni-
ca debet esse triplex, vel ob justam causam una
tribus æquivalens. 2. Debet ex scripto recita-
ri. 3. Exprimi debet causa censuræ. 4. Reo
petenti exemplum Scripturæ intra mensem tra-
di debet; alioqui ipse Judex à divinis Officiis
suspenditur.

Sed quia Confessarius nihil horum in praxi
scire, aut exequi poterit; nisi in particulari
cognoscat qui casus, aut peccata sint reserva-
ta, & qualem ex jure censuram habeant an-
nexam, ea hic ad brevem, & distinctum or-
dinem contrahemus.

Quin

Quinam Casus censeantur Episcopis reservati.

Quinque Casus enumerat Lezana, verbo, *Casus reservati num. 2.* qui communiter dicuntur Episcopales. Nempe, peccatum habens de jure annexam penitentiam publicam, aut excommunicationem majorem, aut irregularitatem, nec non peccatum incendiarii, & publica blasphemia. Docet tamen cum aliis ibidem Lezana ex solo jure communi nullum esse casum Episcopis reservatum. Casus igitur Episcopales potius erunt illi, qui vel ex consuetudine, vel expressa eorum voluntate illis reservantur.

In Belgio ab Archiepiscopo Mechliniensi expressè reservantur casus sequentes. Raptus Virginum, Homicidium. Incendium deliberatè voluntate procuratum. Simonia. Sodomia. Hæresis. Apostasia. Incestus cum consanguineis, aut Sanctimonialibus. Injunctio manuum violenta deliberato proposito, cum læsione in Parentes. Sortilegium. Adulterium notorium. Addunt, & omnia delicta habentia excommunicationem majorem annexam; ac quæ sunt prædictis graviora. Casus hi omnes reservantur etiam ab Episcopis Antverpiensi, Gandensi, Brugensi, Iprensi, & Ruremundano. Nam Pastoralis ad usum totius illius Provinciae edito inseruntur. Iprensis insuper reservat sibi Casum Sacrilegii; & Mechliniensis peccatum carnis Complicis opere completum, sic ut Confessarius complex non possit ab eo absolvere. Hunc etiam Complicis casum Antverpiensis modò reservat. Prædictos casus omnes, ut memoriæ promptius occurrant, Theologus noster sic nitidè expressit:

Incestus, Raptus, Sodomita, & notus Adulter,
Incendens, Perimens, Percussoresque parentum,
Sorti legus, Sectator, Apostata, & impius Emptor:
Sacrilagus servatur Ipra, complexque Malina
Nunc etiam Advatica Complex fert vincula Mitra.

In his, ubi actu reservantur, pro absolutio-
ne recurrendum est ad Episcopos, aut alios
quos ipsi ad Casus etiam Episcopales appro-
bant, aut designant. An verò Ordines Men-
dicantes vi suorum privilegiorum possint hodie
in Belgio à casibus Ordinario reservatis absol-
vere, disputat cum quibusdam aliis Franciscus
Bonæ Spei de Penit. *disp.* 10. n. 48. ubi pro par-
te affirmativa citat novem Recentiores, qui il-
lam probant, tum quia, inquit, prohibi-
tiones factæ ante Urbanum VIII. anno 1628.
sunt tantum pro Italia: tum quia hæc Urbani
VIII. prohibitio, tantum est, ne Regulares
absoluant in vim privilegiorum illis ante Tri-
dentinum concessorum, vel post confirmato-
rum; est autem, inquit, privilegium Pauli
III. & Pauli V. uni Ordini, cum quo alii Men-
dicantes communicant, concessum de novo,
& non solum in confirmationem, post Tri-
dentinum, absolventi ab illis casibus: tum de-
nique ajunt, quia Bulla Cænæ, & decreta S.
Congregationis, Mendicantium privilegia de-
super revocantia, non sunt in Belgio promul-
gata. Verum ipse Bonæ Spei *supra*, negativam
sententiam sustinet, maximè ob specialem Ur-
bani VIII. declarationem, quam citat, & Alex-
andri VII. censurantis oppositum inter Proposi-
tiones sibi à Regularibus diœcesis Andegavensis
propositas 30. Januarii 1659. His addo ejusdem
Alexandri propositionem 12. inter prohibitas
anno 1665.

Brevis Expositio Casuum Episcopis reservatorum.

In gratiam Curatorum hujus diocesis, aliorumque, adjungo præcedentium Casuum expositionem, non nisi compendiosam & communem, quâ multum imminui potest sollicitudo in discernenda actionum particularium reservatione, dum in penitentia tribunalis occurrunt: ne aliquando accipiantur reservata pro non reservatis, aut contra, cum magno penitentis & Confessarii incommodo: sed salvo in singulis Maiorum judicio, sicubi aliter sentirent. Procedam autem eo ordine quo Casus illi superius recensentur.

Raptus virginum est, ablatio qua femina talis violenter, contra suam voluntatem, aut eorum sub quorum potestate erat, de uno loco trahitur ad alium, sive ad copulam tantum carnalem, sive etiam ad ducendum in uxorem. Unde sequitur primò, non incurri hunc Casum reservatum, si puella absque violentia, tantum pretio, aut blanditiis inducta sequitur sollicitantem: quia sic non est propriè raptus. Si tamen vis adhibeatur, quamvis ipsa non sit invita, sed inviti sint parentes quibus subest, aut curator, aut sponsus, tunc verè est raptus, & hic Casus incurritur. 2. Si quis vim puellæ intulit, sed à loco suo non abduxit, non est raptus, sed stuprum, ex sententia communiori. 3. Raptum hunc etiam non incurrit sponsus, qui virginem sibi legitime desponsavit, si volentem per vim invitatis parentibus abduxit ex domo paterna, & rem cum ea habuit, si nullo alio modo sponsam sibi debitam habere potuit. Quia, licet graviter peccavit eam sic deflorando & abdu-

222 Pars 3 tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
cendo, hoc tamen in jure non censetur raptus,
eo quod ex desponsatione jus illi compete-
bat, ut sponsam sibi ad nuptias haberet. Ita Doctores
passim, qui citant etiam responsum Alexandri
III. in cap. cum causam, de raptoribus, id non
esse proprie raptum, neque etiam matrimonio
impedimentum præbere. Casum raptus non e-
vadit, qui per alios virginem ad se rapi curavit.
Nota denique, etsi puella rapta, jam esset resti-
tuta. & omnia utrimque redintegrata, non
posse tamen adhuc raptorem absolvi, nisi ad E-
piscopum recurrat, quia equidem Casum refer-
vatum rapiendo antea incurrit.

Homicidium, est voluntaria, & injusta homi-
nis occisio. Non reservatur homicidium casua-
le, sive Casu aliquo commissum: non etiam fa-
ctum in furore, amentia, aut ebrietate plena ra-
tionis usum auferente: neque etiam patratum
sine advertentia & consensu sufficienti ad pec-
catum mortale. Voluntas interna occidendi
quantumvis absoluta, & mortalis, etiamsi ar-
ma fuerint ad occidendum parata, & insidie
structæ, non secuto effectu, non reservantur.
Si quis volens alterum occidere, sclopi glande,
aut gladio, aliove instrumento eum graviter vul-
neraverit, peccatum non est reservatum, si
mors postea inde secuta non fuerit. Qui occi-
dit iniquum aggressorem vitæ, aut fortunarium
suarum, cum moderamine inculpatae tutelæ,
non incurrit Casum reservatum: neque famulus
qui in hoc Domino suo cooperatur. Incurrit
autem hanc reservationem qui alteri vitam au-
fert per venenum, aut maleficium: item qui
procurat abortum foetus animati: quia is vere
homicidium committit. Idem dicendum de eo
qui ad alterius mortem, quantumvis occulte
causam

causam efficacem posuit effectu secuto. Sed non incurrit miles, qui in bello iusto etiam innocentem occidit, volens tantum hostem occidere.

Incendium, quod fuit deliberata voluntate procuratum. Hinc ad incurrendum hanc reservationem non sufficit, ex negligentia, aut temeritate incendio causam præbuisse. Neque incendium ab alio malitiosè positum extinguere nolle, etsi id possis: aut etiam ponendum non impedire. Quia etsi tales graviter peccent, non sunt tamen propriè incendiarii. Videntur tamen hanc reservationem incurere, qui incendium efficaciter mandant, aut ad hoc alios adhibent: quia hoc est verè incendium voluntariè procurare. An verò idem sit de illis qui consilio, vel auxilio remotè concurrerunt, non satis colligatur ex illis verbis, incendium deliberatà voluntate procuratum, cum plerumque ubi tales comprehendendi sunt, addi solet: qui etiam consilium vel auxilium impenderint. Caterum excommunicatio & reservatio Pontificia in *Cap. Tua nos, de sent. excom. in sexto*, dicitur lata in Incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesiæ sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam sunt mittendi. Quam publicationem non existimo hic ad reservationem Episcopalem requiri.

Simonia, est quælibet studiosa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid spirituale, aut spirituali annexum: &c. Ut hæc censetur reservata, debet voluntas illa prodire in actum externum, & simoniam complere. Signum Simoniæ completæ inter alia est contractus utrimque initus. Videtur omnis simonia externa & completa hic reservari. Cum autem in tali simonia non detur levitas materiæ: tantum

224 Pars 3. tract. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c.
contingit illam non reservari ex actus imperfectione, aut ex ignorantia. Simonia realis in beneficio Ecclesiastico est etiam Pontifici reservata. Quibus verò in casibus peccatum simoniae in particulari committatur, reperies deductum infra de præceptis cap. 12.

Sodomia, est congressus contra naturam, & strictius sumpta, est congressus duorum ejusdem sexus, ut maris cum mare, vel feminae cum femina. Non incurrit hunc Casum servatum qui in se procurat pollutionem, etiam adhibitâ operâ alterius cujuscunque sexus per solos contactus manuum, aut aliorum membrorum sine congressu carnali. Incurritur autem certò si duo ejusdem sexus inter se commisceantur, masculus cum masculo, aut femina cum femina, qui est modus admodum turpis & præposterus, & ad generationem non ordinatus. Sunt qui existimant, per Casum Sodomiae non reservari copulam præposteram viri cum muliere, ut si maritus cum uxore extra vas debitum commisceatur, quia tunc non est diversitas sexus, quam ad Sodomiam propriè dictam requirant, quæ majorem habet deformitatem. Verius tamen videtur Casum illum pro vera Sodomia reputandum esse, & sic eam appellat Cajetanus in *summa ver. Sodomia*, item Eman. Sà *ver. Luxuria*. Lessius *lib. 4. cap. 3. dub. 13*. Covar. *de sponsal. p. 2. cap. 7*. Certum & hunc Casum reservatum incurri per peccatum bestialitatis, quâ homo cum quacunque bestia commiscetur: etiam ex hoc capite, quod hoc peccatum sit gravius, quam Sodomia quæ cum homine committitur: item per concubitum cum dæmone in corpore assumpto. Certum denique est, hunc casum non incurri inter conjuges si modus congregiendi sit præposterus,

sterus, sed non extra vas in homine ad copulam ordinatum. Inter alias poenas Sodomitæ, si fuerit Clericus, omni privilegio clericali, officio, beneficio, dignitate privatus degradatur, & brachio sæculari traditur, apud Navarrum *cap. 27. num. 249.*

Hæresis, est error intellectus Fidei Catholicæ contrarius, ab eo qui Christum profitetur, cum pertinacia assertus. Ex hac definitione patet, illum non incurrere casum reservatum hæresis, qui est Judæus aut Paganus, qui in Christum non crediderunt: quia illi non dicuntur hæretici, sed infideles. Censetur ille *cum pertinacia* errorem asserere, qui sciens illum esse contra fidem Ecclesiæ Catholicæ, nihilominus illi assentitur, eumque asserit.

Incidunt igitur in hunc Casum omnes illi, qui hæresim, quam in corde latentem habent, aliquo signo exterius sufficienter manifestant, sive verbo, sive scripto, etiam nuru. Idem est de illis qui hæreticis tantum implicite adhærent, credendo pertinaciter vera esse quæ illi docent, quamvis in specie nesciant quid illi teneant. Incidunt etiam qui in aliquo articulo fidei positivè dubitant, sic ut parati non sint dubium deponere si melius instruantur; quia tales non habent, nec habere volunt illum assensum firmum, quem fides ex sua ratione formali requirit. Non incidunt tamen qui dubitant ex ignorantia, vel ex infirmitate, ex eo quod dubitationem subortam ab imaginatione sua expellere nequeant, etsi non desit voluntas per meliorem instructionem eam repellendi.

Non censentur hac reservatione comprehendi, qui solum, spe lucri, aut alia passione victi, aliquid exterius fecerunt in fidei præjudicium,

226 Pars 3. tract. 2. cap 3 De Impedim. Absol. &c.
ut imagines Sanctorum deponere, aut eas male tractare. Quia quamvis graviter peccaverint, non deposuerunt tamen fidem internam, nec habuerunt errorem intellectus, qui ad hæresim requiritur, uti patet supra ex illius definitione. Neque comprehenduntur qui interius in animo adhæserunt aliquibus erroribus v.g. Lutheri, aut Calvinii, si errores illos nullo plane signo exteriori manifestarunt. Tum quia hæresis illa in omne ad reservationem non censetur completa: tum quia Ecclesia actus merè internos iudicare & punire non solet, uti passim docent tam Theologi, quam Canonistæ. Idem iudicandum est de illis qui hæreticorum conciones audiverunt, modò in animo fidem sat firmam retinuerunt. Quia etsi graviter peccaverint, si se hæresis periculo exposuerint, per hoc tamen hæretici non fuerunt.

Per hunc Casum non reservatur Episcopo lectio librorum hæreticorum: reservatur tamen Pontifici tam hæresis, quam librorum hæreticorum lectio, retentio, impressio, in *Bulla Canonis art. 1.* De quibus plura, & alia ad hæresim pertinentia reperies infra, *part. 3. tract. 6. quæst. 12.* Item, praxim Hæretico Ecclesiæ reconciliandi, *part. 3. tract. 3. cap. 8.*

Apostasia, est defectio à fide, à religione, vel ab ordine. De apostasia à Fide quomodo reservetur jam diximus: nam hæc ab Hæresi tantum ferè differt in eo, quod illa sit totalis defectio à Christo, hæresis verò ab aliquo, vel aliquibus punctis fidei. *Apostasia à Religione* dicitur, quando professus quovis modo, Religionem approbatam deserit sine licentia cum intentione non redeundi ad illam, vel aliam, sed ducendi vitam laicalem, vel clericalem in sacro. Dixi
pro-

professus quovis modo, quia ad apostasiam non requiritur in omnibus professio solennis. Apostasia ab Ordine dicitur, per quam Clericus in sacris constitutus deserit habitum clericalem ut more laici vivat: vel tali animo constitutus in Minoribus, cum beneficio, non desert insignia clericatus. Dixi, ut more laici vivat, quia Clericus etiam in sacris constitutus, si habitum dimittat sine causa, etsi graviter peccet, imo ipso facto beneficio excidat, ex *Constit. Sixti V.* non censetur tamen apostata, quamdiu habet animum habitum clericalem resumendi. Non incurrit etiam hanc reservationem Clericus qui cum beneficio gerit quidem habitum & tonsuram, sed cum animo dimittendi, & more laico vivendi, cum beneficio. Quia quamvis interius sit apostata, non ponit actum externum qui ad reservationem requiri solet. Extat etiam pena excommunicationis contra eum qui Apostatam recipit, occultat, aut defendit.

Incestus, cum consanguineis, aut Sanctimonialibus: quamvis incestus genericè sit carnalis commixtio cum consanguinea, aut affine usque ad quartum gradum, hic tamen reservatur tantum incestus ille qui committitur cum consanguineis, non verò cum affine, quod bene notandum. Porro ad incestum propriè dictum requiritur à Theologis ut sit commixtio perfecta, sive, in vase à natura ad copulam ordinato. Hinc reservatio hæc non incurritur, si quis habuerit cum consanguinea tactus impudicos, aut effusionem seminis extra vas naturale, quia quamvis per hæc valdè graviter peccetur, non sunt tamen incestus, ut patet ex definitione supra. Ob eandem rationem, non subjacet huic reservationi attentatio, & conatus copulam

228 Pars 2. tract. 1. cap. 3. De Impedim. Absol. & c.
consummandi cum consanguinea; si in re copu-
la non sit secuta, ut inter impuberes, aut alios
qui per ætatem seminare nequeant.

Ut incestus cum Sanctimoniali censeatur
completus & reservatus, requiruntur eadem
quæ diximus de consanguinea. Per Sanctimo-
nialem intellige quamlibet in Ordine aliquo ap-
probato professam: quod si hic incestus admit-
tatur intra septa Monasterii, incurritur etiam
excommunicatio Pontifici reservata per Grego-
rium XIII. anno 1575.

Injectio manuum violenta, deliberato propo-
sito, cum læsione in parentes. Hæc itaque refer-
vatio non incurritur ubi non concurrunt hæc
tria, violentia, animus deliberatus, & corpo-
ralis læsio parentis. Per *Parentes* hic non tantum
intelligitur pater & mater, sed etiam avus, & a-
via, & superiores ascendentes, uti satis patet ex
l. appellatione parentum, ff. de verborum signif. Ve-
rius autem existimo non comprehendi respectu
viri, patrem & matrem, avum & aviam suæ u-
xoris: uti nec nomine patris vitricum, aut no-
mine matris novercam, nisi Reservans declara-
verit se velle nomen Parentum ad illos etiam
extendere: quia constat reservationem strictè
interpretandam esse; & in dubio, de illa facta
non præsumi. Per injectionem manuum intel-
ligitur etiam ea læsio quæ fit per pedes, brachia,
& alias corporis partes; nam nomen manuum
non exprimitur ut alia membra excludantur,
sed quia manus sunt ordinarium instrumentum
percussionis, & læsionis. Neque requiritur ut
læsio fiat per manum aut pedem immediatè,
sed sufficit fieri mediatè per baculum, lapidem,
scelopum, aliudve instrumentum. Neque ne-
cessarium videtur ut læsio sit gravis, quia læsio
etiam

Part 3. 17. 2. cap. 3. De Impedim. Absol. &c. 22
etiam levis facta cum deliberatione & violentia, respectu parentum censetur gravis injuria, & reservatione digna. Ab hac etiam non excusat quod parentes male agendo læsionem illam meriti fuerint. Quia ad filium aut filiam (minimè pertinet parentes etiam meritos punire.

Excusatur tamen ab hac reservatione, qui parentem læsit in se immodico furore sævientem, aut mortem intentantem, si tantum fecit quod necessarium erat ad sui defensionem, & periculum fugam, aut alio modo vitare non potuit. Item qui ex subita iracundia posuit actionem qua parentem lædendum minimè putavit: aut qui lædere quidem voluit, non tamen actu læsit. Hunc casum non reperio inter Pontificios, sed soli Episcopo reservatum.

Sortilegium, est superstitiosa quædam divinatione, quæ fit per sortes ad aliquid futurum, vel occultum cognoscendum: ut si quis ex jactu & dispositione aleæ velit divinare de alicujus vita longa, aut brevi, de successu itineris, aut alterius negotij. In his gravis malitia est, & merito reservata, quando sic fiunt ut sortibus illis vis aliqua divina inesse credatur ad revelandum occultos rerum eventus. Sortes illæ aliquando dicuntur consultoriæ, ex quibus quasi consultatur quid in hac, vel illa re ambigua agendam sit, ut an eligendus hic aut ille status, an incedendus hic aut ille contractus, & si sic de aliis actionibus suis, aut alienis. Possunt tamen aliquando sortes illæ sine peccato, adeoque sine reservatione adhiberi, quando non ob virtutem quasi adjunctam sortibus, sed mere usurpantur ad tollendam dubium, quod video alio modo non auferendum: ut si ad aliquod iter, vel expeditionem profecturus, nesciam quos ex multis
mihî

230 Pars 3. tit. 2. cap. 3. [De Impedim. Absol. &c.
mihi socios adjungam, ne cogar continuo dubi-
us hæere decernam illos eligere, qui ex urna
calculos tantum albos extrahent, seposito in aliis
ex hoc electionis modo scandali periculo. Sortes
etiam aliæ sunt divisoriæ, in quibus si non collocetur
virtus aliqua quasi divina, vel commercium cum
dæmone, usurpari possunt sine peccato, sive ad
hæreditatis divisionem, sive ad litis compositionem,
cum partium consensu. Quia nihil creditur illis
inesse virtutis, nisi liberam determinationem sive
contractum illorum qui ad rem illam ius habent,
ut sit illius in quem fors ceciderit. Aliæ sunt
species superstitionis, veneficium, maleficium,
incantatio &c. quæ in nomine sortilegij non
comprehenduntur, de quibus agitur infra part. 3. tract. 5. cap. 1.

Adulterium notorium. Hic non comprehenditur
quodlibet adulterium, etiamsi sit completum, &
perfectum. Hinc à quovis adulterio occulto
potest per se absolvi Parochus, aut alius ad hoc
Confessarius legitimus. Tantum igitur per hunc
casum reservatur Episcopo adulterium, quod ad
aliorum notitiam devenit, etsi non sit omnino
publicum, aut in iudicio probatum. Unde hoc
peccatum, cum in se completum, & exterius
notorium esse debeat, facile à quovis adulterio
occulto discerni potest. Hic addo, quod de his in
Synodo Antverpiensi tit. 5. de Sacram. Penit. cap. 7.
decernitur, ut à casibus Episcopo reservatis,
quando crimina notoria non sunt, absolvi
possint omnes Pastores, & Superiores Ordinum
qui externorum Confessiones audire solent.

Complex, est hic quæ in actu carnali cum
Confessario peccavit; quam proinde per hanc
reservationem, idem Confessarius non potest
valide

Pars 3. tr. 2. cap 3. De Impedim. Absol. & c. 231
validè ab isto peccato absoluere. Potest tamen
absoluere eandem personam, aut aliam, pro eo
tempore quo tantum cum alio suo Confessario
carnaliter peccavit. Peccatum hoc complicitis,
prout verba sonant, ut censeatur reservatum,
non requirit ut copula intervenerit, sed tantum
ut fuerit peccatum carnale, quale essent tactus
graviter impudici, aut alij actus externi morta-
liter peccaminosi in genere luxuriæ. Tam dete-
stabile, & noxium est hoc peccatum, ut meritò
vocetur incestus sacrilegus. utpote inter patrem,
& filiam spiritualem: ideòque secundum anti-
quos canones pro pæna talis copulæ decreta fuit
peregrinatio 22. annorum, ex præscripto Cæle-
stini Papæ, ut habetur tom. 1. Concil. fol. 157.

Ex præmissa Expositione Casuum Episcopa-
lium, facilius etiam discernes, quomodo proce-
dendum sit circa Casus sequentes Pontifici re-
servatos, dum circa illos actiones particulares
occurrunt. Porrò, quando à casibus Pontifici
reservatis possint etiam Episcopi absoluere, re-
peries infra *Cap. 4. in fine.*

CAPUT IV.

Casus & Excommunicationes Pontifici reservatæ.

§. I. Reservata in Bulla Cane Domini.

Prima est, excommunicatio in Hæreticos cu-
juscunque Sectæ: eorumdem fautores, li-
bros ipsorum legentes, tenentes, aut imprimen-
tes; atque in schismaticos.

Secunda in appellantes ad futurum Concili-
um, ac eorum fautores.

Tertia,

232 Pars 3. tit. 2. cap. 4. Casus & excom reserv.
Tertia, in Piratas, & eorum receptatores, atque fautores.

Quarta, in eos, qui naufragorum Christianorum cujuscunque generis bona etiam in littoribus inventa furripiunt.

Quinta, in imponentes nova pedagia & gabellas, vel augentes.

Sexta, in falsificantes litteras Apostolicas, aut Supplicationes à quocumque autoritatem habente signatas, aut falsò fabricantes litteras Apostolicas.

Septima, in deferentes arma, aut alia usui bellico idonea ad Turcas, aut alios Christiani nominis inimicos: vel ad Christianæ reipub. statum pertinentia iisdem in damnum Christianorum annuntiantes.

Octava, in impediendes eos, qui victualia, & alia necessaria ad Romanam Curiam convectunt.

Nona, in eos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, vel ab ea recedentes, suâ, vel aliorum operâ, & sine jurisdictione vexant in Curia commorantes.

Decima, in eos, qui lædunt Romipetas ac Peregrinos in urbe morantes, vel abeuntes.

Undecima, in offendentes S. R. E. Cardinales & alios Prælatos.

Duodecima, in lædentes eos, qui per se, vel per alios recurrunt ad Romanam Curiam pro suis negotiis.

Decimatertia, in eos, qui à gravamine, vel futurâ executione litterarum Apostolicarum appellunt ad potestatem laicam.

Decimaquarta, in eos, qui impediunt & prohibent expeditiones litterarum Apostolicarum, aut aliarum expeditionum ad gratias impetrandas.
Decima

Decimaquinta, in Judices sæculares, qui Ecclesiasticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant.

Decimasexta, in eos, qui imdediunt Prælatos, ne suâ jurisdictione utantur, quiq; illorum, vel Delegatorum judicia eludentes ad Curiam sæcularem recurrunt, aut contra illos decernunt, atque in his præstantes auxilium.

Decimasseptima, in usurpantes Sedis Apostolicæ, & quarumcumque Ecclesiarum jurisdictiones, vel etiam fructus sequestrantes.

Decimaoctava, in imponentes decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, Monasteriis, aut eorum fructibus.

Decimanona, in Judices sæculares, qui se interponunt in causis capitalibus, seu criminalibus contra Ecclesiasticas personas.

Vigesima, in occupantes terras Ecclesiæ Romanæ, & illius jurisdictionem usurpantes.

§. 2. *In Decreto & Decretalibus Papæ reservata.*

Prima est excommunicatio, in percussorem Clerici, vel Monachi, lata in Cap. Si quis suadente diabolo 17. quæst. 4.

Secunda est, lata à Delegato Papæ in eum, qui rei judicatæ parere contemnit: illa enim post annum transactum manet reservata Papæ, Cap. Quærenti, de officio Delegati.

Tertia est, excommunicatio promulgata ab Episcopo in eos, qui literas Apostolicas falsas habentes, non destruunt eas, aut non resignant intra viginti dies; postquam enim contracta fuerit, recurrendum est ad Summum Pontificem pro Absolutione: Cap. Dura. de crimine falsi §. Adicientes.

Quarta

Quarta est, lata in sacrilegos, qui violenter Ecclesiam confregerint, eamque spoliare non dubitaverint: Cap. Conquesti, de sentent. excommunic.

Quinta est, quâ Papa excommunicat Clericos, qui cum excommunicatis à se, communicant in divinis, illorumque Absolutionem sibi reservat: Cap. Significavit, de sentent. excommunic.

Sexta est, lata in incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesie sententiam publicati, pro Absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam sunt mittendi. Cap. Tua nos, de sentent. excomm. in sexto.

Septima est, lata in eos, qui in personis, aut bonis suis gravant illos, qui sententiam excommunicationis, suspensionis, aut interdicti in aliquem tulerit: ab ea enim per Sedem tantum Apostolicam tales absolvi posse, si in ea sententia spatio duorum mensium perseveraverint, habetur ex Cap. Quicumque eodem tit. & libro.

Octava est, lata ibidem Cap. *Eos qui*, in illos qui post Absolutionem à priore excommunicatione reservata à Papa obtentam sub conditione comparandi coram ipso Papa, vel satisfaciendi parti læsæ, talem conditionem negligunt implere tempore debito.

Nonam omitto, contra inferentes violentiam S. R. E. Cardinalibus item Episcopis in Clement. *Si quis*, de pen. Quia continentur etiam in Bulla cœnæ.

§. 3. In Clementinis & Extravagantibus Excommunicationes reservate.

Prima habetur in Clementina I. de Hæreticis, §. *Verum*, contra Inquisitores, vel eos, qui ipsorum vices gerunt, seu loco ipsorum, ad illud officium gerendum deputantur; si in usu ejusdem officij ita deliquerint, ut odij, & cæterorum ibi positorum obrentu, contra justitiam & conscientiam suam, omiserint contra aliquem procedere, ubi fuerit procedendum super hujuscemodi pravitate; aut obrentu eodem, pravitatem ipsam, aut impedimentum officij imponendo, eum super hoc præsumpserint quoquo modo vexare.

Secunda est, in Clementina, *Religiosi*, de Privilegiis: lata contra Religiosos, qui præsumpserint Sacramenta Extremæ Unctionis, aut Eucharistiæ ministrare, vel matrimonia solemnizare, sine parochialis Presbyteri licentia speciali; vel excommunicatos à Canone præterquam in casibus, ipsis à Pontifice concessis, absolvent &c.

Tertia est, lata in Clement. *Cupientes*, §. *sanè*, de pœnis, in Religiosos ac in Clericos sæculares violantes Constitutionem Bonifacij, Cap. i. de sepulturis, in sexto, ne aliquis Clericus sæcularis, aut Religiosus inducat quempiam ad votandum, jurandum, vel fide interposita, seu aliàs promittendum, ut apud eorum Ecclesias sepulturam eligat, vel jam electam ulterius non mutet.

Quarta habetur in Clement. *Gravis*, de sentent. excom. lata in violantes interdictum per unam ex quatuor actionibus ibi positis.

Quinta

Quinta excommunicatio est in Extravag. Prima inter communes, de sepulturis, lata in laecerantes & exenterantes corpora defunctorum hominum, ut conserventur, vel ut decoquantur, ut ossa possint in alia loca transferri.

Sexta, in Extravag. 1. Commun. de Simonia, contra eos lata; qui dant vel recipiunt aliquid ob ingressum Religionis per modum pacti & conventionis.

Septima, in Extravag. 1. de Regularibus, in qua Martinus IV. prohibebat, ne Religiosi mendicantes ad aliam Religionem transeant, excepta Carthusiensi, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali.

Octava, lata in Extravag. commun. de simonia, quam ij incurrunt, qui simonia peccatum committunt; intellige autem de simonia reali consummata, id est, in qua de facto datum & acceptum est temporale pro spiritali.

Nona est in Extravag. communi, Grave nimis, de Reliquiis & venerat. Sanct. lata à Sixto IV. in præsumentes affirmare, illos qui credunt, aut tenent, beatissimam Virginem, ab originali peccato fuisse præservatam propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, vel etiam eos, qui Conceptionis officium celebrant; vel Conciones audiunt eorum qui ipsam sine macula peccati conceptam esse prædicant, vel libros talem doctrinam continentes pro veris legunt, tenent, vel habent; vel alicujus peccati reatum incurrere. Ubi idem similiter excommunicat eos, qui affirmant hæresim esse, vel peccare mortaliter eum, qui docuerit, aut afferuerit beatam Virginem in peccato originali conceptam esse.

§. IV. *Alia Excom. reservata, extra Corpus Iuris
& Bullam Cæna.*

Prima est, à Leone X. in Concilio Lateranen-
si lata in Prædicatores, qui contraverint
eis, quæ ibidem prohibentur; quorum primum
est, ut Evangelicam veritatem & sacram Scrip-
turam, juxta Doctorum Ecclesiæ declarationem
pertractent; nihilquæ adiciant contrarium, aut
dissonum sacre Scripturæ: Secundum est, ut
tempus præfixum futurorum malorum, vel ad-
ventus Antichristi, aut certum judicij diem præ-
dicere non præsumant. Tertium, ne illa futura
quasi specialiter revelata dicant, aut alienas ina-
nesque divinationes asseverent. Quartum, ut à
Prælatorum, aliorumque Superiorum detractio-
ne abstineant.

Secunda excommunicatio habetur ex quodam
proprio motu Pij V. qui incipit, Regularium
personarum, lata in feminas, quæ ingrediuntur
in Monasteria Carthusiensium, & aliorum viro-
rum vitam regularem agentium.

Tertia, ex ejusdem Pontificis Constitutione,
quæ incipit, *Intolerabilis*, lata in eos, qui commit-
tunt crimen Simonie, confidentie beneficalis;
ut censentur tum alij, quorum ibidem mentio
est, tum ij, qui beneficium recipiunt ab aliquo,
sub confidentia, quod illud postea eidem resti-
tuent, vel alteri dabunt, vel fructus ejus, aut
eorum partem aut pensionem eidem, vel alteri
solvent.

Quarta est, quam Concilium Tridentinum
Sess. 22. cap. 11. de Reform. fert in quoscumque,
sive Clericos, sive laicos, qui præsumunt usur-
pare quæcumque arte, aut modo, bona, res, jura,
fructus,

238 Pars 3. tr. cap. 4. Casus & excom. reserv.
fructus, redditus, aut jurisdictiones alicujus Ec-
clesiæ, vel beneficij sæcularis, montium pieta-
tis, vel aliorum piorum locorum, vel impedi-
entes, ne percipiantur ab eis, ad quos jure perti-
nent. Has omnes, earumque explicationem fu-
sius tradit Suarez Tomo 5. in 3. part. disp. 21. & 22.
Bonac. d. 2. q. 5. p. 3. Layman l. 3. tr. 5. p. 2. c. 5.

Sunt & aliæ Censuræ in posteriorum Pontifi-
cum Bullis reservatæ, ut in Bulla Urbani VIII.
contra eos, qui de Gratia & libero arbitrio sine
speciali Sedis Apostolicæ licentia tractatus e-
dunt. Et in Bulla Alexandri VII. contra eos,
qui quovis modo contra piam sententiam de
Immaculata B. V. Conceptione, ejusque Festum
seu cultum aliquid publice vel privatim, voce
vel scripto loqui, tractare, disputare ausi fuerint,
vel argumenta contra illa adferre & insoluta
relinquere. Et quædam his similes censuræ, quæ
in aliis controversiis emanarunt. Ut sunt varix
excommunicationes recentiores Pontifici refer-
vatæ, contra docentes, aut defendentes certas
Propositiones sive damnatas in Bullis dogmaticis,
sive prohibitas in particularibus Decretis:
nec non contra legentes, imprimentes &c. cer-
tos libros ac libellos à Sede Apostolica prohibi-
tos. Prædictis casibus Pontificiis multum ac-
commodari poterit Expositio supra tradita de
singulis casibus Episcopalibus.

Annotatio, de potestate Episcoporum circa prædicta.

AD levandum necessitatem recurrendi ad
Pontificem in quovis casu circa tot delicta
per adjunctam excommunicationem ipsi refer-
vata, statutum & in Conc. Tridentino ut Epi-
scopi à casibus Pontificiis saltem occultis possint
absolvere.

absoluere, juxta tenorem verborum ipsius Concilij quæ sic habent Sessione 24. de reform. cap. 6. *Liceat Episcopis in irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus (exceptâ eâ quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum) dispensare, & in quibuscunque casibus occultis, etiam Apostolica Sedi reservatis, delinquentes quoscunque, subditos in Diocesi sua per seipso, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis absoluere. Idem & in Hæresis crimine in eodem foro conscientie eis tantum, & non eorum Vicariis sit permissum.*

Ex his summatim facile colliges, à quibus, qualiter, & per quos in casibus Pontificiis possit Episcopus in foro conscientie absoluere, aut dispensare. Per casum vel delictum occultum non debet casus ille tantum intelligi qui ad nullius notitiam exterius pervenit, sed ille qui à paucis scitur, & facile possit tergiversando celari: ex illis enim minus timeri potest scandalum, aut publica incommoda: uti etiam videtur intelligere Navarrus *cap. 27. num. 255.*

Conceditur etiam in casibus prædictis peculiaris potestas Episcopis, quando non datur recursus ad Sedem Apostolicam, ut si impediatur periculum mortis, aut gravis morbi, si sit pauper, aut mulier, aut puer, aut alteri serviens, aut itineris laboribus impar.

CAPUT V.

Pro Facultate absolvendi à reservatis, censuris, aliisque casibus, ad quos potest Confessarius recurrere?

Ampliorem cæteris in hoc genere facultatem, quantum est ex vi officij, habent Episcopi in sua Diœcesi, sed quia multa sunt ad quæ facultas eorum ordinaria se non extendit, Privilegia sibi ampliora à Sede Apostolica aliquando procurant.

Idem dicendum est de Vicariis generalibus, Idem de variorum Ordinum Prælati, & aliis personis, quibus Sedes Apostolica particulares facultates concessit.

At sciendum est, facultates omnes Ordinis non necessariò cuivis ejus membro competere, sed tantùm eas obtinere, quas eorum Prælati singulis respectivè permittunt aut communicant: quâ in te graviter offendent subditi, si suas facultates aut ignorent, aut excedant.

Cavendum insuper, ne Sacerdos aut laicus sine ulteriori examine, statim existimet subsistere quaslibet facultates, aut privilegia, quæ in quovis authore aut libro notata, aut olim concessa reperiuntur. Sicut enim quibusdam aliqua dantur de novo privilegia, ita etiam quædam antiqua in posteriorum Pontificum Decretis non rarò revocantur aut restringuntur: quorum singula non nisi à viris prudentiâ & doctrinâ probè instructis, satis discerni valent: ideoque in sequentibus pro communi usu ac scientiâ viam recurrendi commodissimam ac tutissimam aperiemus.

Ut igitur Confessarij, præsertim in Missionibus, cognoscant Facultates in iis concedi solitas, & sciant pro quibus casibus, & indultis, & ad quos recurrere possint, hic subiiciam seriem variarum Facultatum, & indultorum, quæ Sedes Apostolica quibusdam personis in variis regionibus, ac provinciis largiri solet: prout inveniuntur à sacra Congregatione de propaganda fide ex Regulis à sua Sanctitate approbatis digesta, & apud probatos Authores recensita, ut quædam fufius apud Vericelli in *qu. mor.* Non quod asseram singulas quas recenseo Facultates talibus personis, aut officiis semper aut necessario annexas esse, sed quod illis potissimum ab Apostolica Sede pro rerum exigentia liberè concedi aut annecti soleant.

S. I.

Facultates Missionum.

Pro Episcopis in Hibernia & alibi concedi solita, & quibusdam aliis infra exponendis.

Primò. Absolvendi ab hæresi & apostasia à Fide, & à schismate, quoscumque etiam Ecclesiasticos, tam Sæculares, quàm Regulares. Non tamen eos, qui ex locis Missionum, in quibus impunè grassantur hæreses, deliquerint, nec illos qui judicialiter abjuraverint, nisi isti nati sint, ubi impunè grassantur hæreses, & post judicialem abjurationem illuc reversi, in hæresim fuerint relapsi, & hos in foro conscientie tantum.

Secundò. Tenendi, & legendi libros prohibitos Hæreticorum, ad effectum eos impugnandi.

Tom. II.

L

242 *Pars 3. tract. 2. cap. 5. Facultates Missionum.*
nandi, & alios quomodolibet prohibitos, præter opera Caroli Molinei, Nicolai Macchiaveli, & libros de Astrologia judiciaria principaliter, aut incidenter, vel aliter quovis modo de ea tractantes, ita tamen ut libri ex ipsis Provinciis non efferantur.

Tertiò. Dispensandi in tertio, & quarto simplici, & mixto in contrahendis, in contractis verò cum hæreticis conversis, etiam in secundo simplici, & mixto, & in his casibus prolem susceptam declarandi legitimam.

Quartò. Dispensandi super impedimento publicæ honestatis ex sponsalibus proveniente.

Quintò. Dispensandi super impedimento criminis, neutro tamen conjugum machinante, & restituendi jus petendi debitum amissum.

Sextò Dispensandi in impedimentis cognationis spiritualis, præterquam inter levantem & levatum.

Septimò. Hæ verò dispensationes matrimoniales, videlicet, tertia, quarta, quinta & sexta, non concedantur, nisi cum clausula, dummodò mulier rapta non fuerit, & si rapta fuerit, in potestate raptoris non existat; & in dispensationibus tenor hujusmodi facultatem inferatur, cum expressione temporis ad quod fuerint concessæ.

Octavò. Dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto tantum provenientibus, exceptâ eâ, quæ ex homicidio voluntario contrahitur.

Nonò. Dispensandi, & commutandi votis simplicia in alia pia opera, exceptis votis castitatis & Religionis.

Decimò. Absolvendi, & dispensandi in quocumque simonia, & in reali dimissis beneficiis.

Pars 3 tract. 2. cap. 5. Facultates Missionum. 243
eius, & super fructibus malè perceptis, injunctâ
aliquâ eleëmofynâ, vel penitentiâ salutari, arbi-
trio dispensantis, vel etiam retentis beneficiis, si
fuerint Parochialia, & non sint, qui Parochus
præfici possint.

Undecimò. Absolvendi ab omnibus casibus
reservatis, etiam in Bulla Cœnæ.

Duodecimò. Dispensandi cum Catholicis su-
per fructibus bonorum Ecclesiasticorum malè
perceptis.

Decimotertiò. Dispensandi cum eisdem Ca-
tholicis, ut possint retinere bona Ecclesiastica,
& fructus ex illis percipere, acceptâ ab illis pro-
missione, de stando judicio Ecclesiæ circa eorum
restitutionem cum fieri poterit, illis interim ad-
monitis, ut de dictis fructibus faciant eleëmofy-
nam, judicio Confessarij in usum Religionis, cu-
jus ante hæresim, & schisma erant bona, si adsit
illa Religio, sin ibi minùs in pauperes Catholi-
cos, & memores sint, bona illa esse reverâ Ec-
clesiæ.

Decimoquartò. Dispensandi quando expedi-
re videbitur super usu carniùm, ovorum, & lac-
ticiuorum tempore Quadragesimæ.

Decimoquintò. Celebrandi Missam quocum-
que loco decenti, etiam sub dio, sub terra, unâ
horâ ante Auroram, & aliâ post meridiem, bis
in die, si necessitas urgeat, si tamen in prima
Missâ non sumpserit ablutionem, & super Altari
portatili, etiam fracto, aut læso, & sine Sancto-
rum Reliquiis, & præsentibus hæreticis, aliisque
excommunicatis, si aliter celebrari non possit,
& non sit periculum sacrilegij, dummodò inser-
viens Missæ non sit hæreticus, vel excommuni-
catus.

Decimosextò. Concedendi Indulgentiam Ple-
nariam

244 *Part 3 tract. 2. cap. 5 Facultates Missionum.*
nariam primò conuersis ab hæresi, atque etiam
fidelibus quibuscumque in articulo mortis sal-
tem contritis, si confiteri non poterunt.

Decimoseptimò. Concedendi Indulgentiam
Plenariam in Oratione Quadraginta Horarum
ter in anno indicenda, diebus beneuolis, contri-
tis, & confessis, ac sacrâ Communione refectis,
si tamen ex concursu populi, & expositione
sanctissimi Sacramenti nulla probabilis suspicio
sit sacrilegij ab hæreticis, & infidelibus, aut Ma-
gistratum offensum iri.

Decimo-octavò. Concedendi singulis Domi-
nicis, & aliis diebus festis decem Annorum In-
dulgentiam iis, qui præviâ Sacramentali pecca-
torum suorum Confessione Eucharistiam sacram
fument, in Festis Natalis Domini, Paschatis, &
Assumptionis Beatissimæ Virginis.

Decimo-nondò. Lucrandi sibi easdem Indul-
gentias.

Vigesimò. Singulis secundis feriis, non impe-
ditis Officio novem Lectionum, vel eis im-
peditis die immediatè sequenti, celebrando Mis-
sam de Requiem, in quocumque Altari etiam
portatili, liberandi animam secundum eorum
intentionem à Purgatorij pænis per modum
suffragij.

Vigesimo-primò. Deferendi sanctissimum Sa-
cramentum occultè ad infirmos, sine lumine,
illudque sine eo lem retinendi pro eisdem infir-
mis, in loco tamen decenti, si ab hæreticis, aut
infidelibus in periculum sacrilegij.

Vigesimo-secundò. Induendi vestibus seculari-
bus, si aliter vel transire ad loca eorum cura
commissa, vel in eis permanere non poterunt.

Vigesimo-tertiò. Recitandi Rosarium, vel alle-
luas preces, si Breviarium secum deferre non po-
terunt.

terunt, vel divinum Officium ob aliquod legitimum impedimentum recitare non valeant.

Vigesimo-quartò. Communicandi prædictas facultates duobus Sacerdotibus tantum in qualibet civitate, & oppido insigni, vel Conventu Regularium Theologis tantum, aut in aliquo Collegio bene instructis, & præsertim tempore sui obitus, ut Sede vacante, sint, qui possint supplere, donec Sedes Apostolica certior facta, quod quam primum per delegatos, aut unum ex eis fieri debebit, alio modo provideat.

Vigesimo-quintò. Delegandi simplicibus Sacerdotibus potestatem benedicendi paramenta, & alia utensilia ad Sacrificium Missæ necessaria, ubi non intervenit Unctio, & reconciliandi Ecclesias pollutas aquâ ab Episcopo benedictâ, & in casu necessitatis, etiam aquâ non benedictâ ab Episcopo.

Vigesimo-sexto. Conferendi Ordines extra tempora, & non servatis interstitiis, usque ad Sacerdotium inclusivè.

Vigesimo-septimò. Dispensandi super defectu ætatis unius Anni ob operariorum penuriam, ut promoveri possint ad Sacerdotium, si aliàs idonei fuerint.

Vigesimo-octavò. Consecrandi Olea cum quinque saltem Sacerdotibus, non tamen extra diem Cœnæ Domini, nisi necessitas aliud urgeat.

Vigesimo-nondò. Et prædictæ facultates gratis, & sine ulla mercede exercentur, & pro eorum Diocesis tantum concessæ intelligantur ad septennium. Sic etiam habent variæ Formulæ sæpius pro Pontificis arbitrio concessæ, & à probatis Authoribus relatæ, uti & sequentes.

§. 2. Pro Vicariis Apostolicis Hiberniæ.

Accommodari his solent à Sede Apostolica in prædicta formula attribuantur, pro locorum consuetudine, omisâ facultate 25. 26. 27. 28. uti habet praxis libera Congreg. de propag. fide.

§. 3. Pro Superioribus Regularium ibidem.

Concedi postulantibus solent etiam Facultates supradictæ : sed omisâ 14. item 25. 26. 27. 28. & 24. ex parte mutata, hoc modo : Communicandi prædictas facultates duobus Sacerdotibus suæ Religionis in quolibet Conventu, aut Monasterio existente in Civitate aut oppido insigni, Theologis tamen, aut in aliquo Collegio bene instructis &c.

§. 4. Pro aliis quibusdam Missionariis.

Exstant & aliæ facultates his minores quas aliquando idonei quidam Missionarij à sacra Congregatione, aut Apostolico Nuncio impetrare solent. Tales sunt ex facultatibus suprâ recensitis 1. 2. 5. in foro tantum interno, & 10. absolvendi & dispensandi in simonia, sed cum varia restrictione. Item 16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. Quibus additur potestas dispensandi, cum pauperibus tantum, in 3. & 4. gradu consanguinitatis, & affinitatis simplici & mixto, & in 2. 3. & 4. mixtis, non tamen in 2. solo quoad matrimonia futura. Item in impedimento publicæ honestatis, & cognationis spiritualis, præter levatam, & levatum; & modò in prædictis mulier non

Pars 3. tract. 2. cap. 5. Facultates Missionum. 247
non fuerit rapta, aut saltem in potestate raptoris non existat. Insuper benedicendi paramenta, & alia utensilia ad Sacrificium Missæ, ubi non intervenit Unctio: quibus & alia subindè adduntur.

§. 5. *Pro Regno Angliæ.*

Cum in eo regno non sint Episcopi, aliis Prelatis, & idoneis quibusdam Missionariis concedi solent omnes facultates, quas suprâ recensimus pro Superioribus Regularium, & pro quibusdam Missionariis in Hibernia: immutato nonnihil articulo de communicatione facultatum, & ablatâ restrictione ad art. 19. hoc modo: Administrandi omnia Sacramenta etiam parochialia, Ordine & Confirmatione exceptis. Sic enim ea facultas pro Angliâ à S. Congr. exprimi solet.

§. 6. *Pro Provinciis Hollandiæ, & confederatis.*

EX Ordinatione sacre Congregationis pro Episcopis titularibus Hollandiæ easdem facultates concessas reperio quas suprâ adduxi in formula pro Episcopis Hiberniæ. Nisi quod tertia facultas in illis Provinciis, ad pauperes restringatur: & decima ex parte mutetur, & in potestas communicandi has facultates relinquatur huic Episcopo exercenda in Sacerdotes idoneos, sine restrictione, prout secundùm conscientiam opus esse judicaverit.

Alij in Hollandiâ Missionarij impetrare solent facultates similes iis, quas Missionariis quibusdam Angliæ, & Hiberniæ concedi declaravimus.

NOTA.

PRO Missionariis Regularium quædam singularia Pontificum Diplomata ex quibus ampliora in hoc genere Privilegia depromuntur,

Innocentius IV. in Bulla 20. quæ incipit, *Cum hoyâ undecimâ*, Missionariis Regularibus per universum mundum majora quædam Privilegia adiecit. Quæ etiam Nicolaus III. in Bulla sua 2. confirmavit. excipiens dispensationem aut commutationem in Votis ultramarinis, continentia, & castitatis, quæ Innocentius saltem expressè non excepit.

Sixtus IV. in Bulla quæ incipit, *Apostolica servitutis*: Et Pius II. in Bulla, *Dum levamus*, pro Missionariis Ordinis Prædicatorum varia privilegia concedit.

Leo X. in Bulla 3. *Alias felicitis*, prædictis adiecit Facultates Innocentij IV. aliasque, restringendo Confirmationis administrationem ad Episcopos, si in Provincia reperiri commodè possint.

Adrianus VI. in Bulla, *Exponi nobis*, Missionariis Ordinis Minorum ad instantiam Caroli V. varias facultates indulgit.

Paulus III. in Bulla, *Licet debitum*, & in aliis, varia elargitur pro Missionariis Societatis Jesu.

Clemens VIII. in Bulla. *Dominici gregis* anno 1604. Missionariis Ordinis Carmelitarum Facultates admodum amplas concessit.

Hæc diplomata integrè recensita reperiuntur in Bullario, & apud Rodericum de privilegiis Regularium, & citantur in Compendio Privilegiorum variorum Ordinum.

Ubi

Ubi adverte, propter Communicationem Privilegiorum inter Ordines Religiosos, posse Missionarios unius Ordinis ex alterius Facultatibus juvari, prout traditur in Mari magno Minorum Sixti V. & in B. Aurea, & in B. *Dudum* Leonis X. ac recentius in Bulla 19. Clementis VIII. In quibus omnibus quid pro singulis valeat, & vigeat, ipsis notum esse solet.

§. 7. *Facultates Ordinariae qua quibusdam Regularibus aliquando conceduntur, etiam extra missiones breviter explicatae.*

1. **A**bsoluendi quoslibet, à quibusvis peccatis etiam Sedi Apostolica reservatis. Intellige quoslibet, non prohibitos per sua Privilegia confiteri extra suum Ordinem, absque suorum superiorum facultate. Intellige etiam ex parte Absolutis approbationem Ordinarij & cetera requisita; nisi quando peregrinatur, veniam concedente Ordinario, si adfit, & Curato non repugnante in sua Ecclesia.

2. Et specialiter, absoluendi ab omnibus casibus, peccatis, & censuris etiam reservatis in Bulla *Cena Domini*. Hanc habes integrè expressam supra cap. 4.

§. 1. Quando censura fertur in eos qui, praesumunt, aliquid facere vel attentare, non comprehendendi eos qui ex metu, & absque notitia sat libera id fecerunt, docent passim Theologi. 2. Si excommunicatio late sit in patrones, docent etiam non extendi ad mandantes, nisi id alio modo exprimat. De his & seq pluribus agit Lezana, verbo. Bulla *Canae*, & ex parte Diana, & recentius Chassaing.

3. Dispensandi super Irregularitatibus Casus dictae Bullae consequentes, modo paniteat, & de cetero velit abstinerere.

250 Pars 2. tract. 2. cap. 5. Facultates Missionum,
finere. Exceptis tamen Censuris & Irregularitatibus
qua continentur in Constitutione Sixti V. de promovendi-
tibus, & simoniace promotis ad Ordines.

4. Absoluendi Relapsos qui communiter habentur Ca-
tholici quoties in hæresim inciderint: Nisi essent notorii,
& communiter pro talibus haberentur, & agnoscerentur,
pro quibus tantum semel absoluendis privilegium concedi
solet.

Nota, Hæc omnia tantum valere in foro con-
scientiæ, & monendos esse penitentes, hanc ab-
solutionem ipsis non prodesse in foro externo.
Hinc caveri solet, ubi censura est publica, ut
Confessarius non absolvat nisi consulto suo su-
periore.

5. Concedendi usum Librorum prohibitorum, qui
tamen non sunt editi ad stabilienda dogmata hæretico-
rum. Hoc est, qui ex professo id non agunt ut
hæresim aliquam probent vel introducant, qua-
les censentur libri Erasmi, exceptis aliquibus e-
jus Colloquiis, item Ludovici Vives, Bodini, &
Wesfenbecij. Quales porro, & sub quibus panis
libri prohibeantur tradimus infra tract. 5.
quaest. 12.

6. Dispensandi cum illis qui contraxerunt cum impe-
dimento Criminis &c. Et cum adultero conjuge ad pe-
tendum debitum, qui consanguineam carnaliter cogno-
vit. Ubi notat Castropalao, illum qui sic cog-
novisset consanguineam conjugis, sed cum ig-
norantia juris, aut pæna, hoc est, non sciens id
ab Ecclesia ita specialiter prohibitum esse, aut
sub pæna tam gravi, eam pænam non incurrere,
& posse sine dispensatione debitum petere.
Scienter verò sic delinquentem, statim incur-
re hanc pænam privationis nullâ expectatâ ju-
ris sententiâ, aut declaratione criminis, docet hic
Sanchez, aliique communiter.

7. Com.

7. Commutandi omnia vota, etiam jurata in alia pia opera, dum adest causa rationabilis, sine qua commutatio nulla esset. Debet hæc commutatio fieri in aliquid æquale, vel quasi æquale, nam si fieret in aliquid notabiliter minus, esset ex ea parte dispensatio, non commutatio. Exempla operum in quæ aptè fieri possit votorum commutatio, habet varia Sanchez, Medina, Leander devotis infra aliique.

Excipiuntur tamen vota ultramarina, Sanctorum Petri & Pauli in Vrbe, S. Iacobi in Compostella, perpetua Castitatis, & Religionis.

Dixi, perpetua, quia communis sententia docet votum Castitatis temporale non esse reservatum: nec votum de non nubendo, de non polluendo, vel de statu Ecclesiastico assumendo. Quia hoc ultimum non est votum castitatis promissa, sed postea promittendæ in isto statu: reliqua autem non sunt Vota castitatis perfectæ & completæ, qualia debent stricte intelligi nomine voti in reservatione. Inter hæc quinque vota reservata, non censentur comprehendi vota conditionalia, vel pænalia; exempli gratia votum castitatis, aut religionis sub hac conditione, si ab hoc morbo convaluero; aut in pænam, si fornicatus fuero: adeoque talia vota, etiam post impletam conditionem possunt commutari, quia neque absolute, neque ex virtute religionis sunt emissa, uti docet Toletus, Sanchez, & passim alij. Reservatum non esse votum feminae assumendi habitum sive vitam earum quas vocant Devotas aut Beatas, quia non est status religionis aut castitatis perpetuæ, disertè docet Sanchez, Henriquez, Fagundes, & alij apud Leandrum de voto tract. 1. disp. 7. §. 3. quest. 47.

In his cavetur, ne commutatio voti fiat in prejudicium tertij. Quod si promissio non sit illi tertio specialiter facta, & ab eo acceptata, non censeatur illi jus acquisitum, adeoque tale votum potest commutari. Plura de voti commutatione fusius tractat Layman de voto cap. 8. Suar. de Rel. aliique. Hæc de facultate magis ordinaria, nec omnia pro instituta brevitate hic proferenda.

Sunt etiam nonnunquam Regulares, & alii qui ex privilegio Pontificio magis speciali possunt ex causa in votis dispensare, non injungendo aliud opus, ut sit in commutatione. Absolvere etiam eos qui ignorantes perpetrata simoniâ, beneficia Ecclesiastica possident: & dispensare in fructibus male perceptis, modo illa beneficia relinquunt. Ac dispensare cum iis in foro conscientiae, qui post simplex votum castitatis matrimonium contraxerunt, quoad petendum debitum, monito tamen penitente, ut si conjugi supervivat, votum servet. Sunt & alia altioris potestatis privilegia. Verum hæc ad communem usum recensere sufficiat, ut qui pro hujusmodi casibus remedium quærunt, facilius sciant ad quos possint pro auxilio recurrere.

Porro, Modum in his procedendi, & absolvendi, & Penitentiam idoneam injungendi colliges ex praxi Litterarum Penitentiarie Romanæ quarum normam integram damus & explicamus infra tract. 4. §. 5. in fine.

§. 8. *Summula Casuum aliquorum à quibus etiam Privilegiati absolvere nequeunt.*

Cum sit admodum difficile retinere omnes Casus Pontifici reservatos & discernere concessos à non concessis: hic conor brevi compendio colligere Casus per privilegia ordinaria non concessos, qui longè pauciores sunt, ideoque multò facilius memoriâ retineri possunt, ne in illos impingatur.

Privilegiatus etiam approbatus non potest absolvere à mortalibus subditos aliorum Ordinum, nec eorum Apostatas nec Moniales illis Ordinibus subjectas sine licentia legitimi Superioris cui subsunt.

Neque potest absolvere, & dispensare in Censuris & Irregularitatibus quæ continentur in Constit. Sixti V. de promoventibus, & Simoniacè promotis ad Ordinem sacrum.

Neque Hæreticos illos absolvere qui post hæresim semel publicè abjuratam, rursus in eam relapsi sunt; neque qui sunt hæretici notorii, & pro talibus communiter habiti.

Neque concedere usum Librorum prohibitorum qui ad stabilienda dogmata hæreticorum editi sunt: nec alios prohibitos, nisi forte suis ex privilegio particulari.

Neque dispensare, aut commutare vota quæ dicuntur ultramarina, aut ad limina Apostolorum in urbe, aut ad S. Jacobum in Compostella, neque Religionis, aut castitatis perpetuæ. Neque alia vota quorum commutatio cedit in præjudicium tertii.

Qui privilegium sive facultatem accipit ab Episcopo circa Casus ipsi reservatos, per hoc non
intelli-

254 Pars 3. tr. 2. cap. 5. *Particulae Opinarie.*
intelligitur illi concessa facultas circa Casus
Pontificios in quibus Episcopi absoluunt per ac-
cidens ratione necessitatis, & difficultatis re-
currendi ad Sedem Apostolicam.

Non possunt Privilegiati concedere facula-
ribus in jejuniis v. g. in quadragesima, usum
carnium, ovorum, aut lacticiniorum: de pri-
vilegiis particularibus Missionum hic non ago.

Quando habent illi privilegium rehabilitan-
di in irregularitatibus, non intelligitur ea quæ
incurruntur per homicidium, bigamiam, muti-
lationem, & defectum natalium, aut, ut dixi-
m, ratione Ordinum Simoniacè collatorum, aut
susceptorum.

Nequeunt absoluere nominatim excommu-
nicatum, aut notorium percussorem Clerici;
aut alia reservata, quæ adducta sunt ad forum
contentiosum.

Absolutio Privilegiati non est pro foro exter-
no, sed tantum pro foro conscientie: nec ab-
solutis illa proderit ut eximantur si quando in
foro externo accusandi aut puniendi sunt, de
quo etiam absolventem illos monere convenit.
Denique in his omnibus non agimus de privile-
giis particularibus aut extraordinariis quæ Pon-
tifex, aut ad hoc legitimus Superior aliquibus
personis concedere, aut adimere potest pro suo
beneplacito. Hæc saltem sub unum aspectum
studiosè exposita multum meminisse juvabit,
quamvis difficile sit singula sat distinctè expri-
mere, quænam insuper alia sint à quibus absol-
vere non possint singuli ex suis privilegiis facile
cognoscent.

§. 9. Casus quos Regularium Superiores sibi
reservare possint.

Quoniam reservatio Casuum debet esse pru-
dens & moderata; & deceat eam maximè
versari circa peccata externa, graviora, & o-
pere consummata: hinc Clemens VII. statuit
à Regularibus reservari posse Casus qui hic se-
quuntur.

1. Apostasia à Religione, etiam retento ha-
bitu. 2. Nocturna, ac furtiva à monasterio
egressio. 3. Veneficia, incantationes, & sor-
tiligia. 4. Proprietas contra votum paupertatis,
quæ sit peccatum mortale. 5. Furtum
mortale de rebus monasterii. 6. Lapsus carnis
voluntarius opere consummatus. 7. Juramen-
tum falsum in iudicio legitimo. 8. Procuratio,
consilium, vel auxilium, ad abortum fætus a-
nimati, etiam effectu non secuto. 9. Occisio,
vel vulneratio, seu gravis percussio cujuscum-
que personæ. 10. Falsificatio manus vel sigilli
officialium monasterii. 11. Malitiosum impe-
dimentum, retardatio, aut apertio litterarum
à Superioribus ad inferiores, vel contra.

Plures Casus non vult reservari sine consen-
su Capituli generalis pro tota Religione: vel
Capituli provincialis pro provincia. Priores
undecim Casus nos, & Ordines plerique actu
reservant, & memoriæ causâ ad hos versiculos
aptè rediguntur.

*Sortilegus, Proprius, Nocturnus, Apostata, Furtum,
Luxurians, Ladens, Falsarius, Impediensque
Scribentem ad partem monachum, Perjurus, Abortus.*

TRAC